

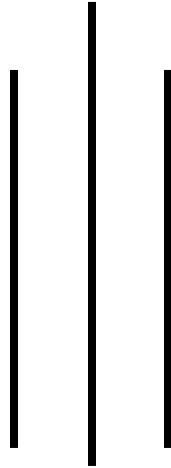
राजपुर गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्ड ८) गंगदी, दाङ, असार २९ गते, २०८१ साल (संख्या: १)

भाग-२

राजपुर गाउँपालिकाद्वारा प्रकाशित

राजपुर गाउँपालिकाको करार खेती सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१

प्रस्तावना: राजपुर गाउँपालिका भित्रको कृषि योग्य सरकारी, नदी उकास, निजी, संस्थागत जग्गाको दिगो उपयोग, उत्पादकत्व वृद्धि र भूमिहीन एवं साना किसानको खाद्य सुनिश्चिता र जिविकोपार्जनको लागि करार खेती प्रवर्द्धन गर्न लुम्बिनी प्रदेश सरकारको अनुदान व्यवस्थापन एकीकृत मार्गदर्शन २०७६ को दफा ४ को उपदफा ३ अनुसार करार खेती सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१ स्वीकृत गरि लागू गरेको छ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

- (क) यस कार्यविधिको नाम “राजपुर गाउँपालिकाको करार खेती सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१” रहेको छ।
- (ख) यो कार्यविधि राजपुर गाउँपालिकाको कार्यपालिका बैठकबाट स्वीकृत भएको मितिबाट लागू हुनेछ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा :

- (क) “गाउँपालिका” भन्नाले राजपुर गाउँपालिका भन्ने बुझिन्छ।
- (ख) “करार खेती” भन्नाले खेती योग्य सरकारी पर्ती, नदी उकास, निजी जग्गा, गुठी, संघ संस्थाको जग्गा, नदी वा खोलाले कटान गरेको तर कृषि कार्यमा प्रयोग नभएको उर्वर जमिनलाई सम्बन्धित व्यक्ति, संस्था वा स्थानीय निकायसँग करार वा कवुलियत गरी कृषि बालीहरूको उत्पादनमा प्रयोग गर्ने भन्ने सम्झनु पर्दछ।
- (ग) “सरकारी पर्ती जग्गा” भन्नाले सरकारको स्वामित्वमा रहेको जङ्गल, बाटो, कुलो र अन्य सार्वजनिक स्थल नजिक रहेका र प्रयोगमा नआएका वा नल्याइएका जग्गालाई सम्झनु पर्दछ।
- (घ) “खेती योग्य जमिन” भन्नाले खेती गर्न सकिने र कृषि उत्पादन दिन सक्ने व्यक्तिगत वा सरकारी पर्ती जग्गालाई सम्झनु पर्दछ।
- (ङ) “बगर” भन्नाले नदी वा खोला किनाराको बाढी र डुवान भएको वाहुन सक्ने जमिनलाई जनाउँदछ।
- (च) “खेती” भन्नाले सरकारी पर्ती जग्गा, नदी वा खोलाको बगरमा रहेको जग्गामा गरिने तरकारी, अन्नबाली, नगदेबाली वा फलफूल आदिको खेतीलाई जनाउँदछ।
- (छ) “अनुदान” भन्नाले यस कार्यविधि अनुरूप खेतीगर्न उपलब्ध गराइने सरकारी पर्ती जग्गा वा व्यक्तिको जग्गा प्रयोग गरे वापत गाउँपालिकाले तिरि दिने भाडा बराबरको रकम वा अन्य यस्तै सहयोगलाई सम्झनुपर्दछ।
- (ज) “आवेदक” भन्नाले करार खेतीका लागि अनुदान प्राप्त गर्न गाउँपालिका समक्ष आवेदन दिएका व्यक्ति वा समूहलाई जनाउँदछ।

- (भ) “अनुदानग्राही” भन्नाले करार खेती गर्न अनुदान पाउनका लागि छनौट भएका आवेदकलाई जनाउँदछ ।
- (ज) “समूह” भन्नाले स्थानीय स्तरमा गठन भएर गाउँपालिकामा दर्ता भएका कृषक समूहलाई सम्झनु पर्दछ ।

३. उद्देश्यहरू :

- (क) सरकारी पर्ती, नदी उकास, निजी, गुठी, विद्यालय, कलेजका खाली र उपयोगमा नआएका जमिनलाई कृषि कार्यमा उपयोग गरी कृषिवालीको उत्पादनमा वृद्धि गर्ने ।
- (ख) खेती गर्ने सोच भएका तर उपयुक्त जग्गा जमिन नभएका समूहहरूलाई खेर गइ रहेको जमिन करारनामा गराइ कृषिलाई प्रोत्साहन गर्ने ।
- (ग) आर्थिक स्थिती कमजोर भएका तथा पछाडि पारिएका वर्गको खाद्यसुरक्षा र जिविकोपार्जनमा मद्दत गर्ने ।
- (घ) भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी, अतिविपन्न परिवारलाई आर्थिक रुपमा आत्मनिर्भर बनाउन सहजीकरण गर्ने ।

परिच्छेद २

कार्यक्रम सञ्चालन, सहजिकरण तथा सहयोग सम्बन्धी व्यवस्था:

४. कार्यक्रम संचालन, सहजिकरण तथा सहयोग सम्बन्धी व्यवस्था :

१. करार खेती गर्ने भूमिहीन वा आफ्नो ५ कठ्ठा भन्दा कम जग्गा भएका कृषक वा कृषक समुह वा कृषि फर्मले जग्गा भाडामा लिई व्यवसायिक खेती गर्न चाहेमा जग्गाभाडाको रकममा पहिलो वर्ष १०० प्रतिशत, दोस्रो वर्ष ७५ प्रतिशत र तेस्रो वर्ष २५ प्रतिशत अनुदान उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।
२. करार खेती गर्ने कृषक वा कृषक समुह वा कृषि फर्मले पाउने जग्गाको भाडा स्थानीय दररेट भन्दा वढी नहुने गरी जग्गाधनी र किसान बीचको सम्झौता अनुसुचि १ बमोजिम कायम गर्न सकिन्छ ।
३. करार खेती गर्न कृषक वा कृषक समुहवा कृषि फर्मले एकल वा समुहमा कृषि उत्पादनका लागि जग्गा भाडामा लिन सकिन्छ ।
४. करार खेती गर्न कृषक वा कृषक समुह वा कृषि फर्मले १ वर्ष वा सो भन्दा कम अवधिको बाली लगाउने भए कम्तीमा ५ वर्षको र बहुवर्षिय खेतीका लागि कम्तीमा १० वर्षको करारनामा गर्न सकिन्छ ।
५. सार्वजनिक संस्था तथा अन्य सरकारी जग्गाको हकमा भने सम्बन्धित निकाय र स्थानीय तहसँगको समन्वयमा तत् तत् निकायले तोके बमोजिम गर्न सकिन्छ ।
६. करार खेती गर्न कृषक वा कृषक समुहवा कृषिफर्मले खेतीगर्दा कम्तीमा ५ वर्षको वार्षिक कार्ययोजना निर्माण गरी सम्भव भए सम्म कृषि प्रविधिकको सल्लाहमा बालीपात्रो समेत तयार गरी व्यवसायिक कृषि खेती गर्नु पर्नेछ ।

७. कार्यक्रम सञ्चालनमा सम्बन्धित प्राविधिकहरुको सल्लाह सुझाव लिई सकेसम्म प्रत्यक्ष रुपमा संलग्न गराई व्यवसायबाट नाफा प्राप्त गर्ने सुनिश्चितता प्रदान गरिएको हुनु पर्नेछ ।
८. कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न पालिकाले वार्षिक बजेटमा व्यवस्था भएको बजेटको सिमाभित्र रही सहयोग उपलब्ध गराउनेछ तथा शर्त अनुसार काम नभएमा सहयोग उपलब्ध गराइने छैन । करार खेती गर्नका लागि आवश्यक कागजात तथा मापदण्डहरु अनुसुची २ बमोजिम हुनेछ ।
९. सञ्चालन गरिएको व्यवसायको सम्भव भए सम्म विमा गरी सुरक्षण प्रदान गर्नु पर्नेछ । विमा गर्ने दायित्व कृषक वा समूहको हुनेछ । यसका लागि पालिकाले आवश्यक समन्वय गर्न सक्नेछ ।
१०. करार खेतीको उत्पादन प्रवर्द्धन गर्न पालिकाले खाद्य बैंक निर्माण गरी विपदको समयमा खाद्यसुरक्षा सुनिश्चित गर्ने गरी करार खेतीका किसानसँग खाद्यन्न खरीद गर्न सक्नेछ ।
११. आफै खेतीपाती नगर्ने जग्गाधनी तथा संस्थाको जग्गा निश्चित शुल्कमा लिई त्यो जग्गा भूमिहीन र साना किसानलाई करारमा खेती गर्नदिन सक्नेछ ।

५. व्यवसायिक कार्ययोजना माग तथा छनौट विधि

१. स्थानीय तहबाट जग्गा भाडामा लिई व्यवसायिक खेती गर्न ईच्छुक कृषक वा कृषक समुह वा कृषि फर्मबाट प्रस्तावको ढाँचा सहितको आह्वान गर्ने ।
२. भूमिहीन दलित तथा भूमिहीन सुकुम्बासी किसानलाई करार खेतीसँग जोड्नका लागि स्थानीय तह मातहतको भूमि सेवा केन्द्रमा दर्ता भएका र प्रमाणीकरण भएका भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासीको लगतका आधारमा भूमि सेवा केन्द्र र सम्बन्धित गाउँपालिकासँग समन्वय गर्ने ।
३. यसरी आह्वान गरिने सूचनामा अनुदान प्राप्त गर्न कृषक वा कृषक समुह वा कृषि फर्मले निवेदनका साथ पेश गर्नुपर्ने कागजातहरु एवं व्यवसायिक योजनामा उल्लेख हुनुपर्ने विवरणहरु स्पष्ट उल्लेख गर्नुपर्नेछ ।
६. **अनुदान प्रदान गर्ने विधि:** जग्गा भाडामा लिई व्यवसायिक खेती गर्ने कृषक वा कृषक समूहवा कृषि फर्मलाई अनुदान प्रदान गर्ने विधि देहाय बमोजिम हुनेछ:
  - क) कार्यक्रम सञ्चालनका लागि छनौटमा परेका प्रस्तावका बारे सम्बन्धित भूमिहीन, कृषक वा कृषक समुह वा कृषि फर्मलाई यथाशीघ्र विभिन्न माध्यमबाट जानकारी गराई सम्झौताका लागि आह्वान गराइने छ र छनौट भएका कृषक वा कृषक समुह वा कृषि फर्मले गाउँपालिकाले तयार गरेको ढाँचामा सम्झौता गराउने छ ।
  - ख) कार्यक्रम सञ्चालक कृषक र जग्गाधनि बीच जग्गा करारनामा गर्दा वडा कार्यालयको रोहवरमा गर्नुपर्नेछ ।

- ग) कार्यक्रम सञ्चालन रकम बढी प्राप्त गर्ने मनसायले मिलोमतो गरी अस्वभाविक भाडा सम्झौता गरेको पाईएमा सेवाग्राहीलाई व्यवसाय सञ्चालनका लागि गरिने सहयोग रकम रोक्का गर्न सकिने छ ।
- घ) जग्गा भाडा बापतको रकम सम्बन्धित जग्गाधनीको मञ्जुरीनामा र वडाको सिफारिसमा कृषकलाई ePayment भुक्तानी प्रणाली मार्फत भुक्तानी गरिनेछ । कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनका आधारमा करार खेती शुरु गरिएको ६ महिनापछि ५० प्रतिशत र १ वर्ष पुगेपछि वर्षभरीकै भाडा भुक्तानी गरिनेछ ।
- ङ) कृषक वा कृषक समुह वा फर्मले योजना अनुरूप कार्य गर्नु पर्नेछ । कृषक वा समूहको कार्य सन्तोषजनक नभएको अवस्थामा गाउँपालिकामा एकलौटी रूपमा सम्झौता रद्द गर्न सकिनेछ । तर संझौता रद्द गर्ने निर्णयमा पुग्नु अघि कृषक वा कृषक समूहलाई एक पटक स्पष्टिकरण पेश गर्ने मौका प्रदान गरिनेछ ।
- ७. समूहको रकम भुक्तानीको लागि पेश गर्नुपर्ने कागजातहरू**
- क) सम्झौता पत्रको प्रतिलिपि
- ख) स्वीकृत कार्ययोजनाको प्रतिलिपि र क्रियाकलापमा गरिएको खर्च विवरण
- ग) निर्माण कार्यको हकमा प्राविधिकले तयार गरेको बिल, कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन
- घ) बिल विजकहरूको सक्कल प्रति
- ङ) तयार गरेको संरचना र सामाग्रीको फोटो
- च) सेवाग्राहीले कार्य सम्पन्न गरेको प्रतिवेदन
- छ) सूचनापाटी वा होर्डिङ बोर्डको फोटो
- ज) स्थलगत अनुगमन गरेको अनुगमन प्रतिवेदनको आधारमा कार्यक्रम अनुदान रकम उपलब्ध गराउनेछ ।
- ८. रकम उपलब्ध गराउने आधार**
- क) एकै कार्यक्रममा दोहोरो पर्ने गरी व्यवसाय समावेश गरिने छैन ।
- ख) कार्यक्रम संचालनको लागि विगत २ वर्ष भित्र सोही व्यवसाय अनुदान पाएकालाई अनुदान दिईने छैन तर क्षेत्र विस्तार गर्ने कार्यका लागि बजेट थप वा विनियोजन गर्न सकिन्छ ।
- ग) स्वीकृत कार्यक्रम बाहेकको रकम उपलब्ध हुनेछैन ।
- घ) कार्य प्रगति र ६ महिनामा ५० प्रतिशत र बाँकी वर्षको अन्त्यमा ५० प्रतिशत कार्यसम्पन्नता पछि मात्र रकम दिईनेछ ।
- ङ) कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन र आवश्यक बिल भरपाई सहित तोकिएको समय भित्र भुक्तानी माग गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद ३

सरकारी, ऐलानी र नदी उकास जग्गा उपयोग सम्बन्धमा

९. गाउँपालिकाले कृषियोग्य उपयोग विहीन सरकारी, ऐलानी, नदी उकास, संस्थागत, आफैँ खेती गर्न नसक्ने व्यक्तिको निजी जग्गा, बाँझो निजी जग्गाको लगत राख्ने । त्यस्तो जग्गा बाँझै रहने अवस्थामा गाउँपालिका आफैँले भाडामा लिइ कृषक समूह, सुकुम्बासी, भूमिहीन वा अन्य व्यक्तिबाट समेत खेती गराउनका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।
१०. गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रका जग्गा कमाउन लिने, जग्गा कमाउन दिने, मोही, किसान र जग्गाधनीको वडागत विवरण तयार गरी प्रत्येक वडा कार्यालयमा सम्बन्धित वडाको र सबै वडाबाट सङ्कलित अभिलेख गाउँपालिकामा राख्नेछ र प्राथमिकताको आधारमा करार खेती गर्न सहजीकरण गर्नेछ ।
११. सुकुम्बासी वा भूमिहीनलाई खेतीयोग्य जमिन भाडामा लिएर कृषि कार्यमा संलग्न गराउनका लागि गाउँपालिकाले आवश्यक सहयोग तथा सहजीकरण गर्नेछ ।

परिच्छेद ४

अनुगमन र समन्वय

१२. अनुगमन

सहयोग प्राप्त कृषक वा कृषक समुह वा कृषिफर्मले गरेको व्यवसायिक खेती गाउँपालिकाको अनुगमन समितिले गर्नेछ ।

१३. समन्वय

करार खेती सम्बन्धि प्रक्रियाहरूलाई सहजीकरण गर्न गाउँपालिकाको कृषि शाखा अन्तरगत रहने गरी एक समिति रहने छ । गाउँपालिकाको कृषि शाखाले समितिमा पालिकाको भूमि सेवा केन्द्र लगायत अन्य सदस्यहरू रहने गरी समितिको निर्माण गर्नेछ ।

करार खेतीलाई व्यवस्थित रूपमा संचालन गर्न स्थानीयतह र अन्य संस्थाबीच समन्वयगरिनेछ । पालिकाको बजेटका अतिरिक्त अन्य संस्थाबाट सहकार्य र समन्वय गर्न सकिनेछ ।

परिच्छेद ५
विविध

१४. सार्वजनिक परीक्षण

सहयोग प्राप्त गर्ने व्यक्ति, समुह,स्थानीय तहका प्रतिनिधि र व्यवसायबाट प्रभावित हुने समुदायका भेला गरी कार्यक्रमको आम्दानी, खर्च तथा निर्मित संरचना र खरीद सामग्रीको सार्वजनिकीकरण गरिनेछ ।

१५. कारबाहीको व्यवस्था: कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा नेपाल सरकारले दिएका निर्देशन एवम् प्रचलित ऐन, नियम तथा नीतिहरूको पालना गर्नु पर्नेछ ।

१६. प्रचलित कानून लागू हुने: यस कार्यक्रमकार्यान्वयनको सम्बन्धमा यसै कार्यविधिबमोजिम तथा यस व्यवस्थानभएको हकमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

१७. संशोधन तथा परिमार्जन: (१) राजपुर गाउँपालिकाले यस कार्यविधिमा आवश्यक संशोधन तथा परिमार्जन गर्न सक्नेछ ।

(२) राजपुर गाउँपालिकाले यस कार्यविधिको अनुसूचीमा आवश्यकता अनुसार परिमार्जन गर्न सक्नेछ ।

अनुसूची १

जग्गा भाडा (लिज)मा दिने लिने सम्बन्धी करार

..... जिल्ला..... गाउँपालिका वडा नं. ...., ...टोल/गाउँमा स्थायी ठेगाना भई .....जिल्ला ..... गाउँपालिका वडा नं. ...., ... बस्ने श्री ..... १ (जसलाई यस पछि यस सम्झौतामा प्रथम पक्ष भनी सम्बोधन गरिने छ) (जग्गा भाडामा दिने व्यक्ति, जग्गाधनी वा जग्गाधनीहरूको अख्तियार प्राप्त व्यक्ति वा समूह)

र

..... जिल्ला..... गाउँपालिका वडा नं. ...., ...टोल/गाउँमा स्थायी ठेगाना भई ..... जिल्ला ..... गाउँपालिका/नगरपालिका वडा नं. ...., ...टोल/गाउँमा बस्ने श्री ..... १ (जसलाई यस पछि यस करारमा दोश्रो पक्ष भनिनेछ) (जग्गा भाडामा लिने व्यक्ति वा समूहबाट अख्तियार प्राप्त व्यक्ति वा सहकारीको प्रतिनिधि) का बीच तपसिलका शर्तहरूको अधिनमा रहि प्रथम पक्षले ..... जिल्ला..... गाउँपालिका वडा नं. ...., ... मा रहेको जग्गा/जग्गाहरू जग्गाधनी वा जग्गाधनीहरू सँग सम्झौता गरी ..... वर्षका लागि .....बिगाहा, ...कठ्ठा, ...धुर जग्गा भाडामा मिति: ..... मा .....लाई .....वर्षका लागि उक्त जग्गा/जग्गाहरू भाडा (लिज) मा दिने भनी गरेको निर्णय बमोजिम हामी दुवै पक्षले उक्त जग्गा भाडा (लिज)मा दिन र लिन सहमत भएकाले दुवै पक्षको राजी खुसी मञ्जुरीले यस करारमा हस्ताक्षर भएको मिति देखि लागु हुने गरी यो जग्गा भाडामा लिने दिने करार मुलुकी देवानी संहिता, २०७४ बमोजिम ..... जिल्ला ..... गाउँपालिका वडा नं. .... को वडा कार्यालयको रोहबरमा तयार गरी हस्ताक्षर गरी एक एकप्रति लियौं दियौं ।

यस करारसँग सम्बन्धित कागजातहरू

यो करारमा उल्लेखित जग्गाहरूको विवरण, जग्गाधनीहरूले मिति ..... बाट दिएको स्वीकृती, ...स्थानीय सरकारको अनुदान लगानी तथा सहयोग सम्बन्धी कागजातहरू यसै सम्झौताको अनुसूचीमा समावेश गरिएको छ ।

करारको उद्देश्य :

प्रथम पक्षले ..... जिल्ला ..... गाउँपालिका वडा नं. ...., ... गाउँ/टोलको .....बिगाहा, ...कठ्ठा, ...धुर जग्गा प्रथम पक्षले दोश्रो पक्षलाई ..... वर्षका लागि भाडा (लिज) मा दिनु लिनु यस करारको उद्देश्य रहेको छ ।

करारका शर्तहरू :

- (१) प्रथम पक्षले ..... जिल्ला ..... गाउँपालिका वडा नं. ....,..... गाउँ/टोलमा .....बिगाह, ...कट्टा, ...धुर जग्गा क्षेत्रफलमा रहेका जग्गाहरू दोश्रो पक्षलाई भाडा (लिज)मा दिन र दोश्रो पक्षले भाडा (लिज) मा लिन सहमत भएका छौं ।
- (२) यो जग्गा भाडा (लिज) करार यसमा दुवै पक्षको हस्ताक्षर भएको मिति देखि मिति..... सम्मका लागि कायम रहनेछ ।
- (३) यो करार बमोजिम सम्पूर्ण जग्गा भाडा (लिज) लिए वापत दोश्रो पक्षले प्रथम पक्षलाई वार्षिक रु. .... (अक्षरपी: .....मात्र) बहाल बुझाउनेछ। यो करारमा हस्ताक्षर गरेको ..... दिन/महिना भित्र रु. ....को एक तिहाई रकम अर्थात रु. ....(अक्षरेपी ..... मात्र) दोश्रो पक्षले प्रथम पक्षलाई बुझाउने छ । बाँकी भाडा (लिज) वापतको रकम अर्थात रु. ....(अक्षरेपी .....) प्रत्येक वर्षको अन्त्यमा बुझाउने छ । सम्पूर्ण जग्गाहरूको भाडा (लिज) वापतको रकम रु. .... (अक्षरेपी .....) को प्रत्येक .....वर्षमा दुवै पक्षको सहमतिमा भाडा वढाउन सकिनेछ ।

मिति: ..... (शुरु)	शुरु रकम रु.	दुवै पक्षको सहमतिमा वृद्धि हुने रकम रु.	जम्मा तिर्नु पर्ने रकम रु.
पहिलो वर्षको मिति:			
दोश्रो वर्षको मिति:			
तेस्रो वर्षको मिति:			

- (४) प्रथम पक्ष र दोश्रो पक्ष बीचको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबार बैंक मार्फत मात्र गरिनेछ ।
- (५) दुवै पक्ष लिखित रूपमा सहमत भएमा शर्त नं. २ मा उल्लेखित करार अवधिलाई बढाउन सकिनेछ ।
- (६) दोश्रो पक्षले कृषि गर्दा आवश्यक पर्ने वस्तुहरू राख्न, कृषिका लागि आवश्यक पर्ने संरचना बनाउन पाउनेछ । साथै जंगली वा घरपालुवा जनावरहरूबाट सुरक्षित गर्नका लागि आवश्यक पर्ने अस्थायी प्रकृतिका संरचना निर्माण गर्न पाउनेछ । दोश्रो पक्षले आफ्नो लगानीमा राखेका वस्तुहरू तथा बनाएका संरचनाहरू करार अवधि समाप्त भए पश्चात् आफैले लिएर जान पाउनेछ । तर दुवै पक्ष बीच आपसी सहमती भएमा सोही बमोजिम हुनेछ।
- (७) विशेष परिस्थिति वा प्राकृतिक विपत्तीका कारणबाट जग्गा उपयोग गर्न योग्य नभएमा सोही मिति देखि यो करार समाप्त हुनेछ र दोश्रो पक्षको सम्पूर्ण दायित्व समाप्त हुनेछ ।

- (८) प्रथम पक्षले कृषि सम्बन्धी सम्पूर्ण अनुदानका प्रक्रियामा दोश्रो पक्षलाई सहजीकरण गरि दिनेछ । सो बमोजिम प्राप्त अनुदान रकम तथा बस्तुहरु प्रथम पक्षले दाश्रो पक्षलाई दिनेछ । यस सम्बन्धी अन्य कुरा दुबै पक्षको सहमती भए बमोजिम हुनेछ ।
- (९) दोश्रो पक्षले कुनै कारण बस यो करारमा उल्लेखित दायित्वहरु पूरा गर्न नसक्ने अवस्था सृजना भएमा दोश्रो पक्षले प्रथम पक्षलाई मनासिब समयमा नै जानकारी गराउनेछ ।
- (१०) यस सम्झौता पत्रमा कुनै अस्पष्टता, व्यवहारिक अनुपयुक्तता वा त्रुटी देखिएमा दुबै पक्षको सहमतिमा, माथि उल्लेख भएका शर्तहरुको हकमा यसै करार बमोजिम र अन्यको हकमा मुलुकी देवानी संहिता २०७४ बमोजिम हुनेछ ।

साक्षीहरु

- क) ..... जिल्ला..... गा.पा.वडा नं. .... बस्ने वर्ष को
.....१
- ख) ..... जिल्ला..... गा.पा.वडा नं. .... बस्ने वर्ष को
.....१
- ग) ..... जिल्ला..... गा.पा.वडा नं. .... बस्ने वर्ष को
.....१

रोहवर

..... जिल्ला ..... गाउँपालिका वडा नं. .... का वडा
अध्यक्ष/सदस्य.....

नाम:

हस्ताक्षर:

कार्यालयको छाप:

प्रथम पक्ष (जग्गा धनी) का तर्फबाट

नाम: .....

बाबुको नाम :

आमाको नाम :

बाजेको नाम :

नागरिकता नं :

हस्ताक्षर: .....

औंठाको छाप

बायाँ

दायाँ

दोश्रो पक्ष (जग्गा भाडामा लिने व्यक्ति)का तर्फबाट

नाम: .....

बाबुको नाम :

आमाको नाम :

बाजेको नाम :

नागरिकता नं :

हस्ताक्षर: .....

औंठाको छाप

बायाँ

दायाँ

ईति सम्बत ..... साल ..... महिना ..... गते ..... रोज शुभम् ।

अनुसुची २

करार खेती कार्यक्रममा सहभागी हुदाँ आवश्यक पर्ने कागजात तथा मापदण्डहरु

१. स्थानीय तह भित्रका भूमिहीनलाई प्राथमिकता दिने ।
२. भाडामा लिईने जग्गा सरकारी, सार्वजनिक, गुठी वा विद्यालय वा संस्था, बाँझो तथा जग्गा कुनै पनि हुन सक्नेछ । त्यसका लागि सम्बन्धित निकायको सहमति आवश्यक पर्नेछ ।
३. एक वर्षीय वाली लगाउने भए कम्तिमा ५ वर्षको र फलफूल वा स्थायी संरचना खडा गरी खेती गर्ने अवस्था भएमा कम्तिमा १० वर्षको कृषक र जग्गाधनी बीचको जग्गा करारनामा हुनु पर्नेछ र उक्त करारनामा वडा कार्यालयको रोहवरमा हुनुपर्ने ।
४. जग्गाधनी र भाडा लिने कृषक, समुह, फर्म बिचको सम्झौता वडा कार्यालयको रोहवरमा गरिएको हुनुपर्नेछ ।
५. यसरी भाडामा लिई खेती गर्ने कृषक वा कृषक समुह वा कृषि फर्मले पूरा समय अवधि खेती गर्ने प्रतिवद्धता जनाउनु पर्ने र बीचमा सम्झौता तोडिएको अवस्थामा भाडा रकम सम्बन्धित कृषकबाट असूल उपर गर्न सकिन्छ ।
६. करार खेती गर्ने कृषक वा कृषक समुह वा कृषि फर्मले नेपाली नागरिकताको प्रमाण पत्र वा मतदाता परिचय पत्र वा कुनै पनि परिचय खुल्ने प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि निवेदन सँगै पेश गर्नुपर्नेछ ।

प्रमाणीकरण मिति: २०८१।०३।२९

आज्ञाले,
विष्णु प्रसाद पाण्डेय
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत